

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vpisane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Nášega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Slovensko šolstvo. — Vdruženje na razpotju. — Politične vesti. — Iz slovenskih dežel. Podlistek: Ljubezen in denar.

Slovensko šolstvo.

V tekmovanju avstrijskih slovanskih narodov, kateremu od njih gre žalostno prvenstvo največje kulturne zapuščenosti, smo Slovenci gotovo med prvimi. Najmanjši smo med brati, a kulturna nasilja, ki jih imamo prestati, so absolutno in relativno največja.

Na enotnem, celotnem slovenskem ozemlju prebiva okoli 1,200.000 Slovencev, ki pa so upravopolitično razdeljeni na štiri, oziroma šest avstrijskih kronovin. Le na Kranjskem smo v večini, povsod drugod tvorimo drugo deželno narodnost. Razen na Kranjskem padamo relativno v številu, germanizacija in izseljevanje slabita narodovo moč.

Eden glavnih vzrokov in gotovo najvažnejši je naša šola. Ker nimamo narodnega šolstva, nazadujemo ter podlegamo kulturni in gospodarski premoči tujine. Mesto naroda imata odločilno besedo in pravico do šole cerkev in država, katekizem in nemščina sta glavni „vzgojevalni sredstva.“ Na stotisočih slovenskih otrok vzdržuje vlada kulturno nasilstvo; od ljudske šole do vseučilišča se vzgaja narod v protinardnem, torej protikulturnem duhu.

In ker mu gospodarske razmere obračajo pogled drugam, ne vidi ljudstvo, kje tiči vir in začetek vse bede, ne opazi dobro premišljenega umora, ki se na njem izvršuje.

Predvsem je treba pomisliti eno: naše pomembujoče šolstvo nima v bistvu tendence pri-

Ljubezen in denar.

Spisala P-ič.

(Konec).

Drugi dan, ravno pred pričetkom pevske vaje, se je ustavila elegantna kočija pred vilo tvorničarjevo, in nekaj trenutkov kasneje je vstopil tuj gospod. „Klanjam se, gospoda moja! — Zdravo, sestra! Kako Ti gre? Cvetoča kot osemnajstletno dekle . . .“

Navzoči so se začudeni ozrli vanj. Bil je nekaternikom še neznan. Nato se je začelo predstavljaje: „Moj brat — gospa N. N. . . in tu naši učiteljci — gospici Mara in Pavla.“ Lahen poklon na vsako stran — potem so bili zopet vsi zbrani pri klavirju, vaja se je imela pričeti. Okna jedilnice so bila zadržana s temnimi zastori; temne sence so legle po sobi; ravno toliko, da se je še malo videlo, kajti danes se je preje stemnilo; nebo se je prevleklo s temnimi oblaki, ki so delali zlasti prirediteljem mnogo skrbi — veselica se je imela vršiti že v nedeljo — čez dva dni . . .

S hitrim pogledom je prišlec premotril položaj. A zaradi teme ni mogel razločiti posameznih obrazov. Peli so samo eno točko. Iznenaden je obrnil glavo. Pela je Pavla. Ta krasni sopran! — Motril jo je pazneje. — Vraga, ta fini profil, ta stas! Kako je zašlo to krasno dekle tu sem? — To je moral že nekje videti! — Brskal je po spominih — v tem je

dobiti nemštvo novih članov — dejanski uspehi v tem oziru tudi niso tako veliki — pač pa vrši drugo, še hujše delo: Poneumnjuje, vceplja topost mišljenja, vzdržuje pomanjkanje vsega praktičnega smisla ter postaja tako predpogoj kulturne in gospodarske premoči nemškega življa na slovenskih tleh.

Napram nemštvo se umika slovenski narod v četrto vrsto. Kratka statistika nam pojasnjuje to bolj kakor vsak opis.

Na slovenski zemlji živi v mestih in trgih nemški stan uradnikov in trgovcev; deloma torej neproduktivnih elementov, deloma ljudi, ki so si skovali svoje vzorno gospodarsko stališče iz slovenskega denarja. Nikjer ne moremo govoriti o kompaktni nemški masi na Slovenskem. Celotno nemštvo šteje na Slovenskem 100.000 Nemcev, med temi najmanj polovico renegatov. Ta številna moč, razdrobljena in razkropljena v male dele, bi morala po navadnem razvoju že zdavnaj izginiti. Toda vzdržuje jo šola na Slovenskem, ki ji daje neprimerno premoč in skoraj kulturni monopol.

V ljudskem šolstvu si je znala pridobiti svojo popolnoma nemško nacionalno šolo, ki jo zvesto podpira Slovincem namenjena utrakvistična ljudska šola. Ta pedagogični nestvor je postal naravnost slovenska specialiteta. Leta 1890. je bilo v Avstriji 1200 utrakvističnih šol, od teh jih je pripadalo 200, t. j. 18 % Slovincem. Razvijajoči se pedagoški razum je pospešil rapidno padanje tega števila — toda le drugod! Na Slovenskem smo „napredovali“ v tem oziru, in danes ima eden najmanjših narodov v Avstriji največ utrakvističnih šol, nad 50 %.

odvila strežnica vijake pri svetilkah in električna luč se je vsula po sobi. Pavla je dokončala in se obrnila. Toliko da ni prišlecu ušel izraz občudovanja in obenem veselega iznenadenja. „Izborna, gospica, kako ste me oračali! Takega petja bi ne bil pričakoval. Jamčim za izvrsten uspeh veselice, ako bi tudi samo Vi peli. Res, nepričakovan užitek . . .!“ — se je vsulo iz njegovih ust.

Pavla je stopila k mizi. „Vajeni ste mestnega petja“, je odgovorila hladno, in ista hladnost ji je tudi odsevala iz obraza, akoprav je komaj prikrivala razburjenost. Stala je graciozno naslonjena ob stol, tako da je kazala v polni meri krasoto svojega stasa. Stas, profil, oči, vse je bilo tako dovršeno lepo na njej, a v hipu je bilo nekaj v njenih potezah, kar jo je delalo tako hladno ponosno, nepristopno. Sveta si je bila svoje zmagoslavne lepote. In ta zavest jo je pomirila; razburjenost je minila, usta pa so se ji zazibala v komaj vidnem, ironičnem nasmehu, ko je zapazila, kakšen vtis je napravila — nanj! —

On je v istini pozabil, čemu je prišel. To nepričakovano svidenje in ta hladni ponos krasne znanke sta ga tako prevzela, da ni trenil očesa od nje. Opazil ni, s kakimi pogledi ga meri sestra. Bil je človek, ki se je udajal hipu, puščajoč medtem vse drugo v nemar. Pavla je vedela uporabiti to, kar ji je nudil trenutek, v

Danes ima 100.000 Nemcev na Slovenskem 7 realk, 9 gimnazij, 6 učiteljskih (!!), cca 14 meščanskih, mnogo trgovskih, obrtnih in strokovnih šol, 1,200.000 Slovencev pa ima 4 u t r a k v i s t i č n e gimnazije, 2 nižji utrakv. gimn., 1 utrakvistično komunalno realko, 1 utrakv. žensko učiteljsko, 1 slov. učiteljsko paralelko, 3 slov. meščanske šole, 1 slov. ženski licej (komunalni!), 1 obrtno, a še nobene trgovske šole. Kultura je torej, če upoštevamo utrakvizem takozvanih slovenskih zavodov, odmerjena v stoternem narobe proporcionalnem razmerju: stotisoč Nemcev 36 srednjih šol, 12 stotisoč Slovencev 7 s. š.!! Navzlic vsem zaprekam število slovenskih srednješolcev ni popolnoma neugodno; imamo nad 2700 gimnazijcev in nad 700 realcev. Kako vpliva šola na obisk, naj dokaže naslednja statistika: Kranjsko (480.000 Slovencev, 38.000 Nemcev) šteje 1493 srednješolcev (utrakvistične šole!); Štajersko (410.000 Slovencev, 52.000 Nemcev) šteje 643 srednješolcev (le 2 nižji utrakv. gimn.); Koroško (90.000 Slovencev) šteje 100 srednješolcev (le nemški zavodi); Primorsko (360.000 Slovencev, 19.000 Nemcev) 460 srednješolcev (le nemški zavodi).

Srednja šola na Slovenskem je torej tudi sredstvo, s katerim se zadržuje in otežuje višja vzgoja slovenske mladine, in je eden glavnih pripomočkov, s katerimi se ohranjuje in množi nemški, oziroma nemškutarski uradniški element med slovenskim narodom, ker premajhni obisk slovenske mladine na srednjih šolah ne zadošča zahtevam po akademičnem izobraženstvu.

Priznati moramo, da je v krogotočju germanizacije slovenskega naroda, v kulturnem nasilju nad slovenskim ljudstvom najnevarnejše

svoj prid. Ko so stopali proti domu, ji je napolnjevala dušo sladka zavest, da pride sedaj zanj — nova pomlad.

Drugi dan — bila je sobota — ni bilo pevske vaje. Vršile so se razne priprave, postavljali so oder, obešali vence i. t. d. Nebo je bilo sicer še vedno zastrto, a vela je sveža sapa. — — —

V mistični dremoti je ležal obsežni log kneza Hugona. — — Bil je eden najboljših, kar jih je imel knez v bližini trga. Po pešpoti nisi rabil več kakor pol ure, da si bil na mestu.

Navadno je bil log občinstvu nepristopen, a večkrat, zlasti poleti, ko je bila knežja rod-bina v letovišču, so dovolili tržanom, da si ga smejo ogledati.

Divje-romantično dvigajo drevesa temne vrhove v sinji zrak; tu rasto brez skrbi in raztezajo košate veje; nihče jim jih ne obrezuje, nihče ne trebi mladik, ki poganjajo okoli starih debel.

Široke z mehkim mahom obrastle poti prepregajo log. Ob potih stoje krmilne hišice. Iz te ali one smukne plaha srna in izgine v goščavi.

Tam za velikim ribnikom se razprostira jasa; na njej se pase truma srn in jelenov.

Danes so drevesa čude se majala z vrhovi; po logu so odmevali udarci sekir, so se slišali udarci kladiva; srne pa so se plache po-

komaj vzdrževal. Začeti so morali. Ko so začeli, so morali stvar do skrajnosti gnati. Pri majhnih narodih se vsaka reč žene do skrajnosti. Primerjaj našo abecedno vojsko, naš prepir za pravopis, naše cecilijansko gibanje, našo neslavno in neslano pravdo za to, je-li hudič v vinu ali v vodi.

Ako je narod majhen po številu, s tem še ni rečeno, da naj bo majhen tudi v drugem oziru. A žal, da skoro vselej je.

Dobiček od naših gospodarskih organizacij je imel kmetski stan. V naslednjih člankih bom poizkusil dokazati, da so šele duhovske gospodarske organizacije rešile kranjskega kmeta iz tisočletnega suženjstva. Ko je bil namreč kmet prost graščinske sužnosti, je postal suženj odeduhov, ker ni znal samostojno gospodariti.

Večna zasluga nekaterih nesebičnih kranjskih duhovnikov je, da so kmeta rešili iz tisočletne sužnosti.

Rečem pa še enkrat, da duhovščina tega ni storila prostovoljno. Ostali stanovi so jo prisilili. Ko bi ne bila duhovščina dobila v svojo roko kmetovega denarja, bi bili to storili nasprotniki duhovskega stanu. In to bi bilo še mnogo nevarnejše. Duhovnikom je vsaj kaj vzeti, če drugega ne, premoženje tistih sedemsto kranjskih podružnih cerkva, ki so nepotrebne, in katerih ravno zaradi tega nihče ne popravlja. K tem podružnicam in njihovim mežnarijam spadajoče glavnice ter nepremičnine tvorijo velikansko vrednost.

Mnogo kmetovega denarja je duhovščina naložila tje, kjer so nekateri naivni duhovniki upali doseči največ obresti. Namenoma pravim: Naivni! Kajti le naiven človek more misliti, da je kupčija sama po sebi zlat studenec. Tiste, ki so pri trgovini obogateli, vidijo; ne vidijo pa kupecev, ki so pri trgovini izgubili še to, kar so imeli! Zato je duhovščina na nepreviden način nakladala denar v kupčijo: Ustanovilo se je premnogo konsumnih in drugih trgovskih društev, katera so vodili diletantje.

Ker so duhovska trgovska društva izrasla iz napačnega pojmovanja o trgovini, iz diletantstva, ni moglo drugače biti, da so ta društva morala zagaziti v grozne, vnebovpijoče grozne dolgove. Šestdeset tisoč dolga pri enem samem konsumnem društvu, ne da bi živa duša mogla povedati, kako je dolg nastal!! Popolnoma verjetno!... Le deni diletanta k trgovini. V kratkem bo imel cele gore dolga od spred in zad, pa sirota niti povedati ne bo mogla, kako je dolg naredila. Zato trgovci niso zelo žalovali, ko je bil v parlamentu sprejet naš združni zakon. Ta postava namreč dovoljuje, da smejo v zadru-gah kupčevati diletantje. Teh se pa trgovci ne boje.

Le ti grozni, vnebovpijoče grozni dolgovi duhovskih trgovskih društev! Pa ne samo to.

Neznano čuvstvo jo je prevzelo. To ni bilo več usmiljenje z lepim tujcem, to čuvstvo je bilo mogočnejše, slajše, vse premagujoče; bila je ljubezen, ki ji je prešinila dušo, ki jo je omamila, da se je le kot v polsnu zavedala tega, kar se je godilo okoli nje.

Janko pa je govoril, vedno burnejše, vedno živejše o svojih nadah, ki jih goji za prihodnost, o idealu, ki si ga je ustvaril o zakonskem življenju. Ona pa ga je gledala, in v tem pogledu je čital Janko, da ni govoril zastonj, da je seme, ki ga je vrgel v dno te mlade duše, že pognalo kali, kali one nesebične prve ljubezni, ki dá vse, samo da osreči svojega dragega.

Za nekaj časa je umolknil Janko, potem pa vprašal Maro: „Zakaj ste tako tihi, gospica? Kaj ne, dolgočasim vas s svojim pripovedovanjem?“

Odmajala je z glavo, potem pa jo povabila, globoko na prsi, da Janko ne bi videl rdečice, ki ji je šinila v lica. Janko pa je stopil še bližje k njej, ovil je roko okrog pasu in šepetal: „Ali hočete biti moja, gospica Mara? — Moja za vedno, samo moja?“ Zardela je bolj; naslonila je vročo glavo na njegovo ramo. In ni se branila njegovih poljubov — — —

Drugi dan se je bliskoma razširila po trgu vest, da se je brat gospe Amalije zaročil z učiteljico Maro.

Koliko stotisočev se je popolnoma proč vrglo z zidanjem združnih domov, kar zlasti nekateri dunajski krščanski socialisti odločno obsojajo. Ne morejo umeti, kako si kdo upa tuj denar založiti v zidanje hiše, ki nima prodajne vrednosti. Kajpada, za vsako reč se najde dober kupec, ako se dovolj dolgo išče. Vprašanje je samo, koliko časa bi bilo treba iskati, preden bi se našla tvrdka, ki bi za združni dom dala toliko, kolikor je veljal.

Zato kranjske duhovnike, bivajoče na deželi, kakor môra tlači tisti dvom: Ali nismo pod ničlo? Ali se morda vzdržujemo nad ničlo samo še s previsoko ocenitvijo realitet in z drugimi podobnimi sredstvi? Ali se ni morda bati bankerota? Ali smo morebiti napačno storili, da smo leta 1898 sedanjega nadpastirja ustavili, ko je hotel narediti mir?

Naj odgovorim na vprašanja, ki si jih stavijo v svojih dvomih duhovniki, bivajoči po deželi!

Najde se kak vpliven ljubljanski duhovnik, ki se je radi svojega nazora o duhovnikovem privatnem življenju bal sedanjega nadpastirja. Recimo, da je leta 1898 iz škofovih rok v roke takega vplivnega ljubljanskega duhovnika padel kak vajet. Recimo, da je sedanji nadpastir včasih tudi nekoliko zaradi tega dejal: „Nisem rad v Ljubljani. Na deželi se čutim srečnejšega.“ Dalje recimo, da kakšen tak vpliven duhovnik prevečkrat zasluge sam pozanje, — g. knezoškofa pa postavi predse kot ščit.

Naj si tudi vse to tako je, vendar se l. 1898 sedanjemu nadpastirju duhovščina ni uprla zaradi njegovih nazorov o privatnem življenju duhovnikov. O, zato ne!

Bodi tukaj prvič v javnosti povedano, zakaj se je leta 1898 ljubljanskemu g. knezoškofu duhovščina uprla!

Sedanji nadpastir je hotel leta 1898 kar naenkrat storiti prepiru konec. Hotel je to storiti hipoma, kakor bi odrezal. Brez prepira se pa nikdar in nikoli obrestovati ne more, kar se brez prepira ustanoviti ni moglo. Ako bi se bila torej izpolnila volja škofova, bi bila Kranjska v jeseni leta 1898 doživela splošen bankerot vseh duhovskih gospodarskih organizacij!

To je bil vzrok in povod upora. Bankerota ni smelo biti takrat ter ga vprihodnje ne bo smelo biti. In ga tudi ne bo.

Naj to utemeljim.

Razlogov ne bom zajemal iz domišljije. Sklicevati se morem na to, kar sem sam videl pri praški mnogomilijonski tvrdki V. Romováček (Pražka II. Havlíčkovo náměstí 976), ki je dne 9. aprila t. l. ustavila plačevanje. Pred tem dnem in potem sem si namreč s to tvrdko dopisoval z ozirom na vprašanje, bi se-li na Kranjskem

S težko glavo se je vzbudila Pavla. Oči so jo skelele od joka in prečute noči. A morala je v šolo, ni imela časa premišljati sinočnjih dogodkov.

Ko je Pavla vstala, Mare ni bilo več v sobi. Sedela je v vrtičku za hišo, poleg nje pa je sedel on —

Tržke gospe, ki so dosedaj tako prezirale učiteljice, so se jele kar puliti za Pavlo. Kosale so se med seboj, katera jo bo največkrat povabila. Videč, kako zanimanje je vzbudila s svojim nastopom celo pri tujcih, so si jele šteti v čast, da smejo občevati z njo. Oni mir, ki je kraljeval dosedaj v stanovanju obeh učiteljic, je izginil.

Izogibali sta se druga druge; govorili nista nič.

Zdelo se jima je, kot bi se nekaj nevidnega vrnilo med njiju, ju razdruževalo, oddaljevalo, da sta si zdeli popolnoma tuji.

Mara je bila vesela, kot še nikdar poprej. Skakala je po sobi in prepevala; bila je tako nepopisno srečna, da bi bila objela od radosti ves svet. A tudi nje ni strpelo dolgo doma. Komaj je pričakala trenutka, da je smela k gospe Amaliji.

Ko se je malo umirila, je pisala dolgo pismo dragemu stricu. Pismo je odsevalo ljubezni in sreče, ki ji je polnila mlado srce.

Stric je izvedel o tej stvari, še predno je dobil Marino pismo. In ker ni imel drugih virov,

našli novi premogovi skladi, in z ozirom na kupčijo, ki je bila s tem v zvezi.

Bankerot kranjskih duhovskih organizacij se ne bo odvrnil samo na ta način, da kak list od časa do časa zakliče: „Boben bo pel po celi deželi, ako kdo provzroči naskok na naše denarne zavode!“

Prav je, da na to opozarjajo. A takšna grožnja vpliva premalo; kajti to je votla grožnja. Ni se bati, da bi boben pel po celi deželi. Bati se je nečesa drugega...

Ako se pa že piše, da bi utegnil boben peti po celi Kranjski, treba stvar pogledati nekoliko bolj od blizu. Najprej je vprašanje, kdo bi kupoval. Če bi prišlo do bankerota, se ne ve, kako bi bilo z vložniki. Če bi in dokler biti svojega ne dobili nazaj, bi skoro ne bilo nikogar, ki bi kupoval. Ali naj kupijo pol dežele tuje? In za kakšno ceno?! V taki splošni prodaji padejo cene vsem zemljiščem in pohištvo. Za prodana posestva bi se še toliko ne izkúpilo, da bi bili plačani vsi dolgovi. Kdor je namreč dolžan duhovskim denarnim zavodom, je navadno dolžan tudi drugje. In kdo bi pokrila dolgove, ki bi se s prodajo posestev ne mogli poravnati?... Ali naj po taki prodaji gre polovica prebivalstva beračit? In kam naj bi šli? Komu bo ostalo toliko v rokah, da bi mogel iti n. pr. v Ameriko? Za nas je jako poučno, da so se na Pruskem Poljskem še celo nemški posestniki branili nove razlastilne postave. Branili so se je, ker vedo, da bodo vsled splošne prodaje tudi njihovim posestvom padle cene. Ako je tak nemški posestnik zadolžen, in ako so bili doslej njegovi dolgovi ravno za silo kriti z vrednostjo njegovih posestev, bo v splošni prodaji poljskih posestev postal berač: Vrednost posestev v takih okoliščinah pade. Posestnik ima naenkrat več dolga kot premoženja, in upniki ga prodajo!

Velik bankerot ne pride nikdar sam. To se je zadnjih štirideset let premnogokrat pokazalo. Ako vsled velikega bankerota padejo v deželi vse vrednosti, morajo pasti mnoga jamstva, na katerih slone drugi denarni zavodi, ki niti zveze nimajo z bankerotiranim zavodom. Ravnotako pridejo na boben mnogi izmed tistih, katerim je bankerotni zavod bil dolžan, pa ni plačal.

Zato je jako pregrešna želja, češ, o da bi že boben zapel kranjskim duhovskim organizacijam! Ljudem, ki to žele, bi morda najprej sapa zastala, ako bi zaželjeni bankerot prišel.

S tem kranjskim duhovnikom nikakor ni dana pravica, da bi smeli tudi zanaprej tako gospodariti, kot se je ponekodi gospodarilo doslej. Ako bi se namreč gospodarilo neprevidno, bi vkljub vsem željam in protizeljam nazadnje vendar-le moralo priti kaj, kar bi bilo podobno bankerotu. (Konec prihodnjič).

da bi izvedel kaj natančnega o zaročencu svoje varovanke, se je obrnil naravnost na šefa dotične banke. In izvedel je zadosti.

Mara je težko pričakovala stričevega odgovora. A tega le ni bilo. Lahna nejevolja se je je polastila, bila je to prva grenka kaplja v čaši ljubezni.

Kaj ima neki stric, da ji ne piše? Ali mu mar ni prav, da je srečna?

Bila je zopet nedelja. Mara je sedela pri oknu in zrla razmišljena na cesto. Vsak čas mora priti Janko. Prinesel bo pošto. Janko je moral prositi za podaljšanje dopusta; ni hotel prej od tod, da je izvedel, pri čem da je. — Mara ga je videla priti. Hitela mu je naproti. Že od daleč je mahal s pismom. „Poljubček, pa ga dobiš!“ „Dva!“ se je nasmejala Mara. Torej je vendar pisal stric! — Janko se je naslonil Mari ob ramo, da bi videl, koliko tisočakov stric Mari odšteje takoj kot poročno darilo. A v hipu je odskočil, kakor bi ga bil pičil gad. Ali je videl prav? Ime njegovega šefa! Kako je prišel stric do tega?! — Pobledele je. „Vse izgubljeno!“ je zamrmral.

Mara se je morala vpreti ob stol, da se ni zgrudila na tla. V prvem hipu ni bila zmožna trezne misli. Skelečo bol je začutila v duši. Saj ni res, ni res, je vpilo v nji. Obrnila se je v Janka. Hotela je govoriti, a nehote je obmoknila. Saj je brala odgovor z njegovega obraza, glo-

orožje nasprotnika — dosedanja šola. V nešteti resolucijah je že narod zahteval pravice, a do danes je še ni dobil. Vprašanje slovenskega šolstva pa postaja čimdalje nujnejše, in potreben je brezobziren boj — ako nočemo, da ne bo prepozno.

Vdrugič na razpotju.*)

Nerazumljivo je, da nekateri smatrajo za prostovoljno, kar je prisiljeno. Pritožujejo se n. pr., da škof Pogačar ni vladal dovolj katoliško, in vendar je vladal kakor je moral. L. 1870, in kar je bilo z njim v zvezi, je prineslo mnogo novih postav; prišla je v tisti dobi „Banka Slovenija“; prišlo je in minilo je marsikaj, kar je bilo v zvezi z gibanjem, ki je „Banko Slovenijo“ rodilo in pred rojstvom umorilo. Na vse to je leta 1875 postal dr. Pogačar ljubljanski škof; vladal je tako, kakor je moral; in ne le škof Pogačar, tudi škof Missia je vladal, kakor je moral; tudi sedanji ljubljanski nadpastir vlada, kakor mora.

Ne bilo bi napačno, ako bi se danes še enkrat podrobno opisalo poslovanje „Banke Slovenije“ in navelo, kakšnim načelom je služila, za kakšnimi cilji je hitela, kateri sloji so se je držali, koliko nad so stavili nanjo, kakšen vpliv je imela na mir ali nemir v deželi, in koliko trgovskega duha in izvežbanosti so imeli možje, ki so pri „Banki Sloveniji“ odločevali.

A škoda tiskarskega črnila, da bi se to iznova opisovalo. Kdaj se je žel! Pa še tistega nihče ne bere.

Ali pravijo: „Nič ne rečemo, ampak škof Vidmar ni bil.“ Na to ni drugega odgovora, kot ta-le: „Kar se tiče politike, je bil škof Pogačar splošno ravno tako dober, kot njegov prednik in kot vsakateri njegovih naslednikov.“ Škof Wolf je živel v času absolutizma, je bil prisiljen, po tem se ravnati, in se tudi je. Nesreča leta 1859 je bila naravnost in nenaravnost vzrok, da je na Dunaju absolutistični zistem moral odstopiti. L. 1860 je Vidmar postal ljubljanski škof. Razmere so bile izpremenjene. Ustavno življenje se je začelo. Narodna zavest se je probujala. Nekaj mladostnega, pesniškega je tedaj vladalo

* S tem člankom začnemo priobčevati daljši spis sledečih poglavij: „Drugič na razpotju“ — „Krišćanstvo in narodna samostojnost“ — „Slike iz župnišča“ in „Začetek boja.“ Spis nam je došel iz peresa slovenskega domoljuba, ki stoji nad strankami, a posebno dobro pozna kranjske razmere na deželi, zlasti v klerikalnih slojih. Ne da bi se z vsemi izvajanji gosp. člankarja strinjali, prijavljamo vendar njegove v marsikakem oziru jako zanimive in podučne članke doslovno pridržujoč si, da končno izrazimo tudi svoje nasprotno mnenje. Takisto pa bomo dali radi prostora event. drugemu mnenju izven uredništva, ker stojimo na stališču: Več oči več vidi, več glav več misli. Op. ured.

skrile v goščavi. Labud je radoveden priplul h kraju; vaju je bil, da so mu tuji metali drobčinic in sladčie.

Knez je dovolil, da se sme veselica prirediti v tem logu.

Solnce se je nagibalo k zatonu. Lahen vetrič je popolnoma razpodil oblake; rdeči soj je polagoma izginil. Na nebu se je zasvetilo neštevilno zvezd, ki so bajno odsevale v vodi. Log je bil danes ves izpremenjen. Pred lovsko hišico je bil postavljen velik oder, ob strani pa paviljon za godbo. Drevesa so bila ovita s pisanimi vencii; dolge kite zelenja in cvetic so se vile do sosednjih dreves; vse križem je bilo zapleteno zelenje.

Ob robu gozda je počil dvakrat strel; godba v paviljonu je zaigrala, in v hipu je zažarel log v neštevilnih lučicah, ki so bajno obsevale zelenje in cvetice. Mesec se je skrtil za oblake, kot da bi ne mogel uspešno tekrovati s to čarobno svetlobo.

In vršile so se predstave, menjajoč se s petjem in godbo. Peli so zdaj v zboru, zdaj posamezno. Nastopili sta Pavla in gospa Amalija. Namah so utihnili poslušalci. Krasni Pavlin glas jih je očaral. Kako srebrnočisto je donel v tej tišini! Gospa Amalija jo je spremljala. Čutila je Pavla vroči pogled, s katerim jo je pozdravil Janko. In ta pogled jo je vzpodbujal, jo je bodril, da se je popela do one višine umet-

v slovenskem javnem življenju. Do l. 1866 je v celi Avstriji gospodovala strogo katoliška struja, ki je bila kolikortoliko vzrok, da so se l. 1866 naši morali — že papeževi državi na ljubo — tudi na Laškem boriti, ne samo na Češkem. Prusi so vsled tega sijajno zmagali. Tako je strogo katoliška struja izgubila vpliv že l. 1866. Leta 1870 in 1871 je po pruskim zmagah, pridobljenih na francoskih tleh, avstrijska katoliška struja izgubila tudi vse upanje. Zato imamo od l. 1866 dalje liberalizem, od l. 1867 in 1870 dalje pa mnogo proticerkvenih postav.

Ko je l. 1866 papežev poslanik na Dunaju slišal, da na Češkem zmagujejo Prusi, je obupan vzkliknil:

„Il mondo casca — Svet se podira!“ In res: Kakor je pred tisoč leti papeževa država nastala zajedno z rimsko-nemškim cesarstvom, tako se je sedaj papeževa država začela podirati, kakor hitro so začeli kovati protestantsko-nemško cesarsko krono.

Tudi na Kranjskem je bil še marsikdo pod vplivom obupnega vzklika „Il mondo casca“, ko je v letu 1875 dr. Pogačar postal škof. Zato je škof Pogačar upal izlepa več doseči kot s silo. Sedanji nadpastir bi s sklenjenimi rokami Boga zahvalil, ako bi mogel s tako majhnimi moralnimi in gmočnimi žrtvami toliko imeti na svoji strani kot škof Pogačar. A dr. Janeza pl. Bleiweisa ni več. Marsičesa drugega ni, kar je tedaj bilo. Marsikaj je, česar tedaj ni bilo.

Kar se tiče trgovcev in gostilničarjev na deželi, se je izpremenilo še več. Prodajalničarji in oštrije kmetskih občin bi kleče romali, kamorkoli bi bilo treba, ako bi si edino s tem mogli zopet zagotoviti dobičke, ki so jim bili zagotovljeni za vladanja škofa Pogačarja.

Za vero je bilo o Pogačarjevem času dobro. Za narodnost tudi. A nikdar ni tako dobro, da bi ne moglo biti še bolje. Ta stara, toda večno nova resnica je vzrok vsega napredka in propada . . .

Ko je leta 1884 prišel škof Missia v Ljubljano, je stari slovenski voditelj Bleiweis že ležal pri sv. Krištofu. Od leta 1875 do 1884 se je bilo na Kranjskem marsikaj pozabilo. Zato leta 1884 prvoboriteljem za narodno stvar ni bilo več dovolj dobro in dovolj po godu to, s čimer bi bili smeli biti popolnoma zadovoljni.

Od leta 1884 dalje je bil mir nemogoč. In škof Missia tega ni bil kriv. Ponavljam: Mir je bil nemogoč. Kajti mir je le tam, kjer stranke potrpe. Čimdalje se potrpi, tem huje boli, tem nevdružnej in tem zoprnej je mir. Zato iz dolgega miru vselej pride hud prepri.

Kdor to upošteva, bo priznal, da je po letu 1884 na Kranjskem morala izbruhniti političarska domača vojska.

nosti, kot še nikdar poprej, da je strmela sama nad svojo močjo. Vtila je vso svojo dušo v pesem.

Ob strani je stala Mara. Tudi ona je strmela na oder. Tako lepe ni videla Pavle še nikoli, pa tudi tako ljube ne; odsev sreče ji je sijal z obraza, odsev one sreče, ki jo rode uslišane srčne želje.

Nehote se je ozrla. Zdelo se ji je, kot bi nekdo pridušeno sopol poleg nje. Ugledala je Janka. V zadregi je zardela. Stopil je še bliže in uprl poln pogled v njo. Molče je gledal njen ljubki obrazek, te sanjave oči, te jamice . . .

Pavla je pela dalje; priplul je lahen vetrič in zamajal lampijone, da je luč rahlo vztrepotala. V hipu se je Pavlin glas nalahko stresel, kot bi jo bila obšla temna slutnja, in srce se ji je skrčilo v neznani grozi, a le za hip, potem ji je donel glas srebrnočist kakor prej.

„A za mene pa pomladi ni“ — kako otožno tožeče se je razlival glas po tihoti! — A Janko ni več stal ob odru, s strahom je zapazila to Pavla. Kam je izginil?! — — Hvala Bogu, zadnja kitica —!

Zamišljen je stal Janko poleg Mare; mučil si je možgane, kako naj bi začel, da bi se prikupil dekletu. Toliko se je pečal z ženskami v svojem življenju, tako dobro je poznal vse njihove lastnosti, posebno lahkovernost in omahljivost. Vedno je dosegel, po čemer je hrepenel, a danes se mu je nehote ustavljala be-

Rečem še več: V ustavnih državah je mir sploh nemogoč, in ga, razen nekaterih malenkostnih izjem, tudi še nikoli v nobeni ustavni državi bilo ni. Tudi v tisti ustavni državi, ki so jo Slovenci tvorili okoli leta 600, ni bilo miru.

Kdor tega ne ve in ne razume, tistega lepo prosim, naj pričujočega članka nikar ne bere dalje!

Da, v ustavni državi miru celo biti ne sme, vsaj splošno ne. Tista bestia humana, katere je v vsakem ljudstvu in vsakem stanu nekaj, se mora sama v sebi ujesti. To se zgodi v pametnem strankarskem boju. Ljudi, ki ne morejo nikoli mirovati, treba naščuvati drugega zoper drugega tako, da je sad njih preprirov kolikor mogoče enak ničli. Tako je še največ miru in najmanj škode. Ko bi bili poljski velikaši v obliki razumnega strankarskega boja drug po drugem udarjali, namesto da so s svojim „liberum veto“, s svojo obstrukcijo udarjali po državi — bi poljska država stala še danes. Pretirane težnje posameznikov bi se bile v medsebojnem boju paralizirale, in imel bi bil prosto roko tisti, ki je tako ni imel.

Sklicujoč se na ta zgled smemo reči: Nepremostljivi razpor med Ogrri in Hrvati je porok, da Avstrija še ne bo kmalu razpadla. Kakor hitro se bodo Ogrri hoteli postaviti na lastne noge, bodo iz cesarskega Dunaja poščevali Hrvate na Ogrre, pa bo precej dobro. Hrvatje sicer pravijo, da se ne bodo dali več poščevati. A tako govore samo zato, ker so že toli naščuvani, da jih ščuvati treba ni.

Napačno je, če kdo misli, da bi v ustavni državi strankarskih bojev ne smelo biti. A ravno tako je napačno, če je strankarski boj toli besen, kakor je bil na Kranjskem ob času škofa Missia in pa tekom zadnjih deset let.

Kdo je kriv, da je bil boj tako ljut?

Največ je zakrivil dr. Mahnič in pa tisti njegovi nasprotniki, ki so mu bili enaki. Dr. Mahničevi lastni učenci in pristaši so dokazali, da je iz „Rimskega katolika“ vel fanatizem. Kdor ne verjame, naj primerja leposlovne spise našega „Dom in sveta“ in „Slovenca“ s spisi, zoper katere je grmel dr. Mahnič.

Boj je bil besen tudi zato, ker majhen narod rad vsako javno vprašanje žene ad absurdum et ultra. To je po celem svetu tako.

V času škofa Missia je bil boj neizogiben. Političen boj pa v ustavnih razmerah ni mogoč brez gospodarskih organizacij. In kakor se je v kranjski deželi politični boj gnal do skrajnosti ter ponekodi zanesel celo med šolske otroke — tako se je tudi gospodarska organizacija razplela do skrajne skrajnosti.

Z gospodarsko organizacijo začetni so morali. Že zadnja leta škofa Pogačarja se je mir

seda. Pogled mu je šinil na oder, potem pa zopet obstal na vprašujočem obrazu Marinem. Ono ljubi, a temu ljubkemu bitju naj bi lagal o ljubezni, da bi si osvojil njegov denar?! — Preklinjal je usodo, ki ga je naredila sužnja blestečega mamona.

Predstave so bile končane. Ljudje so se vsuli k paviljonu, ki so ponujali raznovrstnih okrepčil.

Kakor bi bila zrastle iz tal, je stala Pavla poleg Janka in Mare. En sam pogled ji je povedal vse — — —

Pristopila je gospa Amalija. Vprašaje ga je pogledala in ta pogled je zadostoval. Spomnil se je uloge, ki jo mora doigrati še nocoj. — Pavle ni bilo več; tiho kakor je bila prišla, je izginila. Jankov pogled je zopet obstal na nežnem Marinem obrazku, čigar oči so bile očitajoče uprte v njega. Za hip jo je obšla slutnja, da je mogoče Pavlino obnašanje v zvezi z Jankovo osebo. A ni bila vajena razmišljati, zato ji je slutnja ravno tako hitro izginila iz spomina.

Prišel je govoriti; počasi, polagoma ji je sipal strup v srce. Pravil ji je o mestu, o življenju v njem, kako se je naveličal tega potikanja po gostilnah in kavarnah; kako si želi domačega ognjišča, drugega bitja, ki bi mu sladilo življenje — — — In pri tem jo je gledal tako otožno proseče, da jo je presunilo v dno duše.

Politične vesti.

Glavno zlo notranje avstrijske politike. Pod tem naslovom objavlja nek nemški konservativni politik v „N. T. St.“ članek, ki tudi za nas ni brez zanimanja. Med drugim se glasi: „Splošna volilna pravica, četudi je njena končna bilanca za prvo leto praktične preizkušnje, z ozirom na rešitev ogrske nagodbe in proračuna navidez prav ugodna, vendar ni mogla ozdraviti glavnega zla, na katerem trpi Avstrija že desetletja, in ki so ga naši najzmožnejši politiki brezuspešno zdravili, namreč silnih nacionalnih nasprotstev. Težke krize, ki imajo svoj vzrok edino v nacionalnih strasteh, so že pogosto bile nevarne delavnosti parlamenta in vladi, in ako so bile tudi primeroma srečno rešene, vlada vendar ni dosegla nikdar poštenega sporazuma med prepirajočimi se strankami. Ta položaj je nevdržljiv, in slednjič pride vendar plačilni dan. — Vlada mora slednjič na dan s posredovalnim predlogom med prepirajočimi se narodi, ki se pa ne sme omejiti samo na Nemce in Čeha, temveč mora obsegati celotno jezikovno vprašanje, vlada mora objaviti splošni jezikovni zakon, ki omejuje trdno pravice manjšin po istih načelih. Dosedanje predpravice in navade se morajo slednjič prilagoditi razmeram narodne moči. In tu ne pomagajo nikake skrivne vladne obljube, temveč samo brezobzirna, odkrita, poštena in energična politika.“

Magjari hočejo sedaj posnemati prusko hakatistovsko politiko. V nekem, nedavno izišlem spisu je napovedan zakonski načrt, ki ponuja magjarskim kmetom posebno ugodne naseljevalne pogoje, kmetje drugih narodnosti pa, kakor Slovaki, Rumuni, Srbi, ne bodo deležni onih dobrot. Inozemcem, v prvi vrsti Avstrijcem, je nakup zemlje čim bolj otežiti in celo z davčnimi dokladami onemogočiti. Nasprotno pa hoče vlada zlasti v obmejnih krajih, kjer stanujejo nemagjarski narodi, nakupiti primernih posestev in jih odprodati zgolj magjarskim kmetom proti daljšemu odplačevanju, da bo omogočeno tem kmetom ustanoviti si lasten dom, in da ne bodo mislili na izseljevanje. Neuspeh, ki ga je doživela pruska politika z izgubo nekaj sto milijonov za izgon Poljakov, se bode pri tej magjarizacijski politiki pokazal tim gotoveje, ker hočejo tu Magjari, ki so v manjšini, zatreti večino prebivalstva, in tudi njihova denarna sredstva niso v nikakem razmerju z nameranim razlastenjem.

Ustava v Turčiji. Carigrad odmeva radosti in navdušenosti, sultan je proglasil ustavo. Mladoturško gibanje, ki je zanetilo celo upor v turški armadi v Macedoniji, je bilo neposredni vzrok, da se je sultan odločil za ta korak, in v gotovih krogih vlada nezaupanje, češ, da je sultan samo navidez dovolil ustavo, da na ta način onemogoči angleški reformni načrt v Ma-

boko je bil začrtan v vsaki potezi. S studom se je obrnila vstran.

Janko je vzel klobuk in hotel iti. Tu ji je hipoma nekaj šinilo v glavo. Planila je za njim. „Torej je res, kar je pisal tvoj šef o tebi? — Res? — Tvoja služba od danes do jutri? — Zadolžen črez glavo? — In — in — skrbeti moraš za — za svojega otroka?!“

A ni mogla dalje. Obupen krik se ji je izvil iz prsi, nezavestna se je zgrudila na tla. Janko je bežal iz sobe.

Mara je nevarno zbolela. Stregla ji je Pavla. Drugega ni pustila k sebi. Dolgo, dolgo časa je minilo, predno je vstala; in kako se je predručala! Onega veselega, brezskrbnega vedenja ni bilo več opaziti na njej.

O preteklosti nista nikoli govorili, le enkrat je bil slučaj nanesel na to. Naredili sta majhno potovanje. Na kolodvoru večje postaje sta vstopili. Tu ugledata pred seboj čuden par. Gospod skoraj vlekel za seboj majhno, šibko ženo, je je ki je resignirano stopala poleg njega. Tu se spodteknila in ozrla; njemu pa se ni zdelo vredno, ozreti se vanjo. Pavla in Mara sta ugledali obrazek, na katerem je bilo vtisnjenega toliko gorja, da se jima je v srce zasmilila revica. Molče sta se spogledali; a vsaka je na tistem blagovala usodo, da ji je prihranila to gorje. Gospod je bil — Janko.

cedoniji. Kdor opazuje to ustavno gibanje, ki je zadonelo po vsem svetu, se mu zdi, da čita kako zmišljeno bajko, ko čuje, da je sultan vrnil državi ustavo od l. 1876, in da se takoj ukrene vse potrebno za sklicanje novega parlamenta. — Konzulatske vesti javljajo, da je sultan pristal na proglašenje ustave samo pod skrajnim pritiskom. Vladni uradniki v Macedoniji, v Skoplju in Bitolju, ter vojaški in meščanski dostojanstveniki so sultanu brzojavili, da je sedanji položaj v Macedoniji nevdržljiv. Ako se sultan ne odloči za proglašenje ustave, proti vsej državi nevarnost, a zamajal se bo tudi sultanov prestol. To ga je prestrašilo in je podpisal ustavo. V Bosni in Hercegovini je napravila proklamacija ustave izvanreden vtis, zlasti med muslimani, ki se bijejo ob prsa in obžalujejo, da niso več pod turško upravo. Bosna in Hercegovina sta sedaj edini neustavni deželi v Evropi. — Sedaj pridejo tudi macedonski kristjani do besede in bodo v stanu jasno izraziti svoje želje. Doslej niso imeli te prilike, njihov govor je bil samo pokanje pušk in rožljanje ter jok umirajočih. — Volilno pravico ima v Turčiji vsak turški državljan, ki je izpolnil 21. leto in ki plačuje tudi najmanjši davek. Državni zbor bo štel kakih 500 članov. Poslanci morajo biti zmožni turškega jezika v govoru in pisavi, ker pa Neturki le redno znajo turški, zato je pasivna volilna pravica zelo omejena, pravzaprav samo na Turke. Slovanski jezik se bo težko slišal v zbornici ob Zlatem rogu... V Evropi je Turkov nad milijon med 6 milijoni vseh prebivalcev.

Štajersko.

Pozor na nemško nevarnost! Nemški narodni štajerski svet ve za vsako lepše posestvo, posebno pa se zanima za tista, ki so več ali manj zadolžena. V vsakem kraju je nemški zaupnik, ki opozarja osrednje vodstvo in „Südmarko“, da pride to ali ono posestvo na prodaj. Izdajalski denar prihaja največ iz Pruskega, zakaj precejšen del onih milijonov, katere pruski deželni in nemški državni zbor dovoljujeta zoper Poljake, se porablja na Avstrijskem zoper Slovence, zlasti zoper nas, najslabše in najmanj zavedne Slovence. S tem pruskim denarjem se kupi slovensko posestvo in na njem se nastani nemški protestant, bivši nemški podanik, ki je torej po narodnosti in veri naš sovražnik ter obenem sovražnik naše države. — Nemčija je preobljudena in svojih prebivalcev ne more več preživljati, zato se Nemci izseljujejo zlasti v jugoslovanske dežele, predvsem v Bosno in Hercegovino in dalje na Balkan. Takšnih pruskih naseljencev je v Avstriji že vse polno, in tako se širi med nami nemška ideja. Ako se začasno ne zavemo in spametujemo, nam bo nemška nevarnost stopila čez glavo.

Vihar se pripravlja. Pri sodišču v Šmarju pri Jelšah službuje slovenski sodni adjunkt Iv. Mladič, ki je poslal v notranjem sodnem uradovanju nekaj slovenskih dopisov višjemu sodišču v Gradec. Vsled teh dopisov šmarskega sodišča, ki leži v popolnoma slovenskem sodnem okraju, pripravljajo nemški državni poslanci velikansko akcijo in groze z ognjem in mečem. Na ta način pride tudi pri nas uradniško vprašanje in vprašanje uradnega jezika energično v tek; morda se tuintam kaj zboljša.

Nemškutarska zmaga. Nemčurji so zmagali pri občinskih volitvah v Kamnici pri Mariboru, ker so se mariborski Slovenci še-le zadnji trenotek spomnili, da bi bilo treba zapahnuti renegatom duri v slovensko občino. Bilo je prepozno in tako se večja število nemških zmag in nemških občin okoli Maribora.

Štajersko nemško obrtno društvo je zborovalo te dni v Gradcu. Na občnem zboru je bilo razdeljenih več srebrnih in bronastih kolajn; pomembno je med odlikovanci veliko število slovenskih imen, kar kaže, koliko slovenskih malih obrtnikov je nastanjenih po Srednjem in Zgor. Štajerskem, ki se nam vsi ponemčijo in so za nas narodno in gospodarsko izgubljeni.

Vsled zdravju škodljivih razmer na slovenski veliki okoliški šoli v Celju nasvetuje oče dveh šolarjev v „Domovini“ — šolski štrajk. Higijene na tej šoli ni, zrak je osmrjen in kuži šolske sobe, v vsej Avstriji ne najdeš tako zanemarjene šole, kakor je slovenska v Celju. Oče dveh dečkov predlaga, naj celjsko politično društvo „Naprej“ (ali je še pri življenju?) priporoči staršem, naj svojih otrok tako dolgo ne pošiljajo več v šolo, dokler se ne dovoli zidanje novega šolskega poslopja na že davno kupljenem in pripravljenem prostoru. — Čas bi bil!

Frischaufov dom. Na najlepšem mestu Savinskih Alp, na Okrešlju, je postavila neumorno delavna Savinjska podružnica S. P. D. svojo osmo planinsko stavbo, veličasten „Frischaufov dom.“ — Stavba je enonadstropna z mnogimi sobami in je prav praktično in udobno urejena. Z ozirom na to, da je vseuč. profesor v pokoju dr. Johannes Frischauf prvi sistematično preiskal in popisal spodnještajersko Švico: Savinjske planine, ker je on v turističnem smislu mnogo deloval v teh Alpah in je mnogo žrtvoval za pota in druge naprave ter krepko podpiral delovanje Savinjske podružnice, je ta sklenila svojo največjo planinsko stavbo imenovati po njem. Z velikimi gmotnimi žrtvami je sedaj delo dokončala in mogočno se dvigalčna stavba na idilično lepi gorski planoti — Okrešlju. Dne 2. avgusta se hiša na Okrešlju otvori, blagoslovi in izroči prometu. Ker je ta dan nedelja, se čita tam sv. maša. Nato bo prosta planinska zabava. Iz Logarske doline na Okrešelj je le pol ure hoda. Iz Kranjskega se gre čez Kamniško sedlo. Pri ugodnem vremenu je pričakovati mnogo občinstva in utegne biti slavnost prav veličastna. Kdor more, naj ne zamudi prilike, poleteti v krasne Savinjske planine in se tam v družbi vrlih Savinječanov poselesiti.

Velika narodna veselica se vrši dne 9. avgusta na Breznu ob koroški železnici. Tam se ni vršila doslej še nobena slovenska veselica, in je ravno Brezno v sredini Dravske doline v narodnem oziru najbolj zanemarjen kraj. Občina šteje 90% Slovencev, a ima samonemški uradni jezik in je gnezdo najhujših renegatov. Živahno narodno življenje, ki se je začelo zadnja leta v marenberškem okraju, se razširja tudi v srednjo dravsko dolino. Začetek je storjen; Brezno ima že nekaj odločno narodnih posestnikov, in te je treba podpreti in navdušiti v njihovem nedvomno težkem narodnem boju.

„Domovina“ poroča, da hodijo v celjsko „Deutsches Haus“ slovenski duhovniki iz okolice prenočevati. — Saj je to kar imenitno! Notri najdejo pristnih lutrajnarjev, torej jih hodijo spreobračati.

V Celju je „Ljudska hranilnica in posojilnica“, ki je v slovenskih klerikalnih rokah, kupila Terschekov hotel na Graški cesti z inventarjem vred za 182.000 kron. Ker leži hotel na najbolj živahni cesti v Celju, sredi mesta, so se Nemci silno prestrašili. Vsekakor je ta prodaja hud udarec nemškemu posestnemu stanju v Celju.

Koroško.

Sodne razmere na Koroškem so za Slovence postale neznosne. Do l. 1903. je imela slovensčina pri koroških sodiščih svoje pravice; slovenske vloge so sprejemala na Koroškem vsa sodišča, v katerih okolišju prebivajo Slovenci, in jih tudi načeloma slovenski reševala. Tudi zemljiške knjige so se vodile slovenski, in tozadevne prošnje reševale v slovenskem jeziku še do l. 1905. — A počasi, nepretrgoma in zvesto so začela sodišča, po zapovedih nemškonacionalnega časopisja in politike, izpodrivati slovensčino iz uradov. Na pritožbe sploh nismo dobili odgovora. L. 1905 in 1906. so sodišča reševala prošnje za vknjižbo zemljiške knjige še slovenski, a odtedaj jih rešuje celovško okrajno sodišče samo še nemški. Ravnotako je s slovenskimi zagovori, ki so jih zadnji čas popolnoma prepovedali, tako da je slovensčina popolnoma izginila iz koroških sodnih dvoran. S takšnimi šikanami in protizakonitostmi se ima bojovati slovensko ljudstvo na Koroškem, z vsa

silo ga hočejo Nemci potom šol in sodišč iznaroditi. — Vsled teh razmer je hotel posl. Grafenauer vložiti v državnem zboru nujni predlog, a s posredovanjem kranjskega dr. Šušteršiča je vzel nazaj še vloženi predlog, češ, naj ne dela vladi sitnosti. Tako daleč so nas pripeljali vladni hlapci.

Iz Libuč na Koroškem poročajo: Kako pogubonosno za naš narod je delovanje nemškega društva „Südmark“, kaže Št. Ilj pri Mariboru v Slov. goricah. Pri nas še za enkrat takega pritiska ni, a vendar se moramo pripraviti nanj. S tem namenom je kupila naša „Hranilnica in posojilnica“ v Šmihelu pri Pliberku sedaj lepo Hrastovo kmetijo v Sp. Libučah, da se tam ne naseli kak Nемеc. Sedaj jo pa lahko kupi kak Slovenec. Slovenski denarni zavodi in drugi imetnjaki, posnemajte to branilnico, in slovenska posest ostane v naših rokah.

Občinske volitve v Lipi nad Vrbo dne 8. t. m. so prišle še za enkrat pod nemčursko, že podirajočo se „fortšritlarsko“ streho, katero so podpirali topot samo še stebri slučajnosti. Nasprotniki so razvili strastno agitacijo in spravili na volišče vse, kar nemčursko misli, kar jih pa z lepim niso vjeli, so jih užugali s strahovanjem in pretenjem, kar je pomagalo pri ubožnejših posestnikih, oz. posestnicah, ki nimajo svoje vozne živine, tako da so volilci zanje volili. Dobra četrtina volilcev je ostala doma, in ti so večinoma vsi naši, ker so nasprotniki spravili vse do zadnjega na volišče. — Nekateri listi poročajo, da je ta občina bila doslej v slovenskih rokah, in da je padla pri teh volitvah, kar torej ni čisto res.

V Slov. Plajbergu, tej stari slovenski občini so pri zadnjih volitvah prodrli nemškutarji. To je sad narodnega razdora na Koroškem, črno jabolko „Mirove“ klerikalne politike in katoliškega političnega vodstva, ki noče poznati svojih bratov, koroških naprednih Slovencev, a zato leze pod kuto nemškim klerikalcem. V osrčju slovenskega Grafenauerjevega volilnega okraja, okoli Guštanja, Prevalj in Možice, pada ena slovenska trdnjava za drugo v roke naših narodnih nasprotnikov.

„Narodna šola“ v Št. Jakobu v Rožu bode začetkom septembra že gotova. Meseca novembra se začne šola, do takrat mora biti pripravljena oprava, za katero pa še ni — denarja. Zidar, g. M. Ražun, župnik, zopet trka, da mu pomagamo z zadostnimi podporami oskrbeti opravo.

Šolska stavka na Koroškem. V Selah pri Borovljah so štrajkali otroci slovenskega razreda na ljudski šoli, ker je prestavljen slovenski učitelj Šmid in zopet poučuje zagrizen nemškutar Lulek. Ogorčenje ljudstva nad žalostnimi koroškimi razmerami si je dalo duška. Tako bo prišlo na Koroškem sčasoma do skrajnega boja — in v njem mora zmagati pravica.

Družba sv. Mohorja. V tržaško-koperski škofiji se je vpisalo v „Družbo sv. Mohorja“ 4454 udov, torej za 83 več nego lani. Letošnje število Mohorjanov je letos samo za 209 manjše od najvišjega števila l. 1904, ko je štela 84.598 udov. Listi so poročali, da je letos za 401 manj udov; s tem popravljamo.

Primorsko.

Strah istrskih Italijanov. Dunajska „N. Fr. Presse“ objavlja razgovor, ki ga je imel njen urednik z istrskim deželnim glavarjem, dr. Rizzijem. Glavar se je izrazil, da je rešitev jezikovnega vprašanja v Istri mogoča, in da bi se z dobro voljo na obeh straneh, italijanski in slovenski, lahko našel način rešitve. Rizzij meni, da bi bilo skupno postopanje zastopnikov obeh plemen v gotovih vprašanjih velike koristi za vso deželo, nadalje, da Italijani ne bodo ovirali snovanja slovenskih šol, a Slovani naj bi pri volitvah ne „kalili miru“ v italijanskih volilnih okrajih s „števnimi kandidati.“ — Vidi se, istrski deželni glavar se boji teh števnih kandidatur celo v italijanskih volilnih okrajih, kjer je vendar izključeno, da bi bil izvoljen kak slovenski kandidat. — Rizzij se boji po pravici, ako se spomnimo dveh volilnih okrajev, ki smo jih natančneje razgledali pred kratkim. Ne,

glavar Rizzij ni pokazal napram dunajskemu žurnalistu narodne moči in samozavesti. Italijani v Istri očitno nazadujejo, in ni več daleč čas, ko zagospodujejo tam Slovani.

Nemška banka v Trstu. Vest, da ustanovi češka Živnostenska banka v Trstu svojo podružnico, je udarila kot vedri grom v razdražene živce nemških politikov v blaženi „nemški“ Avstriji. Gotovi nemški poslanci v državnem zboru, ki z očmi gledajo v Berlin, a z ušesi poslušajo modrost in premodrost nemškega cesarja Viljema, so stopili v dogovore z nemškimi bankirji, kako bi Nemci ustanovili v Trstu veliko nemško banko, s katero bi navidez prekrižali delavnost slovenskih denarnih zavodov v Trstu, a tudi po drugih avstrijskih mestih. In zares mislijo resno, da ustanove čimprej v Trstu pomorsko trgovinsko banko, ki bi imela sčasom svoje podružnice na Dunaju, v Pragi, Gradcu, Frankfurtu, Zürichu in Münchenu. Banka se ima ustanoviti z začetno delniško glavnico od 5.000.000 kron, ki se poviša na 10 milijonov. — „Trščanski Lloyd“ pristavlja: „All right! Naj bode tudi to! No, naj Nemci vedo, da se jim kuha od strani Slovanov še druga gospodarska popara. Ko bo čas, bomo spregovorili o tem. Zasedaj je naš molk: suho zlato.“

Bojkot na Goriškem. Laški trgovci iz Gorice so prišli dne 27. t. m. na sejm k sv. Luciji. Slovenski trgovci pa so storili svojo dolžnost, da so odslovili kramarje, kateri so jo morali odkuriti nazaj v Gorico. Tako vračajo goriški Slovenci Italijanom njihove napade v Gorici.

Istro namerava vlada gospodarsko dvigniti. Zgrade se nove ceste in pristaniške naprave, ustanovi se 35 novih poštnih uradov, napravi se telefonska zveza med Trstom in Istro, ustanovijo se nove ljudske, meščanske in kmetijske šole in druge gospodarske naprave. Prične se že tekom tega leta, in bo vso delo gotovo v 10 do 15 letih.

Vsekmetski shod, ki se ga je udeležilo okoli 1500 kmetov, se je vršil v nedeljo, dne 19. julija v Štanjelu na Krasu. Shod je sklicala goriška agrarna stranka. Govorniki so razpravljali razna kmetska vprašanja. Med zborovanjem je bila silna ploha, a to ni motilo zborovalcev.

Gospodarska kriza na Goriškem. Velikanska beda vlada po nekaterih krajih na Goriškem, posebno pa med vinogradniki. Ljudje še lanskega vina ne morejo prodati, in vino nima nobene cene. Letos obeta v tem oziru še slabše. Velika gospodarska kriza preti našim deželam. Nujno je potrebno, da brez obotavljanja pri-skoči na pomoč vlada.

Zločin v Trstu. V ponedeljek je lovil nek ribič v Trstu na obrežju morske pajke, a je mesto njih našel še krvavečo glavo črnolase ženske. Najdena glava je šansonetne pevke Lucije Fabry; umoril jo je nek Jul. pl. Födransberg in potem razkosal. Morilec imajo zaprtega.

Prosimo, pošljite naročnino! Hvala vsem, ki so jo že poslali za drugo polletje. Upravništvo.

Kranjsko.

Kranjski deželni proračun za l. 1908 izkazuje stroškov 4.453.072 kron, katerim stoje nasproti dohodki v višini 1.310.124 kron. Primanjkljaja je torej 3.142.948 kron. — Za pokritje tega primanjkljaja imamo: Naklado na pivo v znesku 230.000 kron, 40% doklado na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa v znesku okroglih 400.000 kron, in 40% doklado na neposredne davke, ki je proračunana na 1.446.248 kron, kar pa niti oddaleč ne pokrije pravega primanjkljaja. — Končni letni primanjkljaj, za katerega ni nobenega pokritja, znaša 1.046.700 kron. Pri okroglih štiri in pol milijonih stroškov znaša primanjkljaj čez en milijon. To se pravi, da cela četrtina vseh deželnih izdatkov nima nikakega pokritja v dohodkih. — Ako torej sedanja uprava čisto nič novega ne stori, ampak ostane samo pri starih izdatkih, in ako ne bi novi deželni zbor sklenil nobene nove naprave, imamo vsako leto milijon kron izgube, ki pada na deželo kot dolg in se

neprestano množi, dokler je s svojo težo ne uduši. Pa tukaj moramo opomniti, da so izdatki jako nizko proračunani, in se še ne ozirajo na razne izdatke, ki se jim ne bo mogoče izogniti. Samo za najnujnejše potrebščine, ki niso stavljene v proračun, a ki gotovo pridejo, ne bi zadoščevalo 100.000 kron. Če se bo proračun v deželnem zboru reševal, bodo morali priti poslanci s svojimi krajevnimi potrebami, in tedaj se bo ta prvotni primanjkljaj seveda še izdatno povečal.

Družbi sv. Cirila in Metoda! Proti gmotno močnejšim bojnim društvom Nemcev in Italijanov, ki nosijo po krivici naziv šolskih ali gospodarskih društev, je odpor naše družbe sv. Cirila in Metoda nezaten, tako majhen, da se skoro popolnoma izgubi, družbinih uspehov ne vidimo. In na drugi strani, ali ni tudi uspeh „Schulvereina“ napram „Südmarki“ manj očit, čeprav je gotovo globlji? Nemško gospodarsko društvo „Südmark“ je tisti zmaj, ki žre slovensko zemljo. Očitno pred očmi vseh nam ugrablja obmejne občine. Št. Ilj je v njegovem žrelu. — Vsak Slovenec mora spoznati, da „Družba sv. C. in M.“ sama zase ne more opravljati vsega obrambnega dela, in da so mnogokje njeni uspehi popolnoma iluzorni, ki jih silnejše, gospodarske razmere uničijo. In proti „Südmarki“ še nimamo protiteži. Pisali smo že nešteto krat o nujni potrebi takega društva, ali nihče se ne čuti poklicanega in dolžnega vzeti inicijativo v roke. Pozivljamo odbor „Družbe sv. C. in M.“ naj premisli, ali ni on dolžan, vzeti akcije v roke! Šolska družba sama zase ne more dosti, in vključ njenemu pehanju se meja vdira z usodno naglico, in slednjič bo marsikdo vprašal: Čemu nam je šolska družba, njenih uspehov ne opažamo, in onih 60 tisoč, ki si jih pritrga vsako leto slovenski narod od ust za družbo, je takorekoč izgubljen denar! Ako bi pa imeli gospodarsko društvo po vzoru „Südmarke“, bi s tistim denarjem lahko kupili vsa večja posestva ob meji, ki so v največji nevarnosti, in meja bi bila zavarovana! Tako začenjajo Slovenci misliti. Mi ne trdimo, da je to kar čisto zlato, mislimo pa, da je „Südmark“ kot nemško bojno društvo vsaj iste važnosti kot „Schulverein“, in da nam je njegovo delovanje še usodnejše. Zategadelj naj družbin odbor nemudoma ukreno potrebno, da se osnuje takšno gospodarsko društvo, ki bo družbi steber. To je dolžna. Odbor naj odloči, skliče konferenco slovenskih rodoljubov in predloži primerne nasvete. Na glavni družbini skupščini bomo zahtevali odgovora.

Kršč. soc. zveza je priredila v nedeljo veliko slavnost v Škofji Loki. Klerikalni telovadci so vprizorili velik vrišč, a po njihovem nastopu in telovadbi se je videlo, da je njihova disciplina malo vredna, da je sploh vse samo komedija, kar predstavljajo. O kaki sistematični telovadbi niti govora! V nedeljo so to pokazali, in kvečjemu morejo njihovi nastopi izzvati le še pomilovalen nasmeš.

„Slovenec“, glasilo kranjskih duhovnikov, je pisal: „S kolom in kamenjem se bodo vojskovali člani katoliške mladinske organizacije proti naprednim akademikom —“ Tudi mi smo objavili pred kratkim proklamacijo gorenjskega dijaštva, ki se hoče organizirati za skupno delo in snuje v ta namen društvo „Vesna.“ „Preporod našega ljudstva“ je geslo naprednih gorenjskih akademikov, katoliški „Slovenec“ pa jim grozi s kolom in kamenjem, ako bi se drznili kje ljudem odpreti oči, kaj so klerikalci. „Kol in kamenje“ — res prekrasen simbol „katoliške mladinske organizacije.“ Propast preti slovenskemu narodu, ako bodo taki divjaki odločevali njegovo usodo. Sicer pa bo Slovincem ljubša smrt, nego življenje med to pobesnelo druhaljo, ki preži na svojega brata s kolom in kamenjem!

Kočevska nemška gimnazija se ponaša s pripravnico, ki šteje 4 dijake. In za teh par kočevskih fantov se pri nas izdaja državni denar! Na tisoče slovenskih otrok v Trstu pa nima ljudske šole! Našim klerikalcem, ki imajo deželni šolski svet v rokah, pa je to prav!

Doslednost „slovenskih“ socijal-demokratov. Na draginjskem shodu v ljubljanskem

„Narodnem domu“ je hvalil in priporočal sodrug A. Kristan celjski mestni mlin, takozvan „Stinkmühle“. Zastopnik slovenskih revežev je zaeno zagovornik nemških kapitalistov Lenka, Hansa Jeschounigga in Rakuscha. To so zares neomajni principi in vzgledna doslednost, ki so je zmožni edino le vodje slovenske socialne demokracije.

Jurčičeva slavnost na Muljavi. Dne 9. avgusta uprizori dolenjsko dijaštvo na Muljavi pri Zatični v rojstnem kraju Jurčičevem narodno igro „Deseti brat“. Slavnost se je imela vršiti že lani, a jo je vlada prepovedala, češ, da razsaja bolezen v Zatični. — Letos pa poročajo baš sedaj, da razsaja legar zopet v Zatični in okolici.

Trubarjev spomenik. Nismo se zmotili, ostali smo, hvala Bogu, zvesti samim sebi: Trubarjev spomenik letos še ne bo stal v Ljubljani. Pač pa se slovesno postavi dne 8. sept. temeljni kamen za Trubarjev spomenik, ta se pa odloži za čas, ko bo spomenik gotov. Septembra se vrši v Ljubljani časnikarski kongres. Vsekakor pa je utešljivo dejstvo, da nazadnje pride vendar le Trubar v naše mesto.

Sokolski zlet v Trziču je v nedeljo uspel nad vse sijajno. Navzoča so bila vsa gorenjska sokolska društva. Vseh Sokolov je bilo nad 300. Trzič je bil ves v zastavah.

„Slovenski meščan“ je po kratkem življenju 10. tednov nehal izhajati. Odločena mu je bila velika naloga: Poklerikaliti je imel slovenska napredna mesta, zato jo je vozil po kalnih vodah klerikalne politike. Toda bil je preslab, zato ni uresničil dalekosežnih načrtov, ki so jih imeli z njim njegovi očetje, klerikalci iz Kranja in Ljubljane. Izjalovilo se mu je!

Štrajk. Delavstvo v papirnicah v Medvodah in Goričanah je pred kratkim stopilo v štrajk. Papirnici sta last akcijske družbe Leykam Josephstalske, ki ima po vsej Avstriji 26 papirnic. Delavstvo je bilo beraški slabo plačano, onemogle delavce pa so na stara leta izganjali iz službe. Toda delavstvo je stopilo na noge in hoče za svoj trud dostojno plačo, z dosedanjo ni moglo ne živeti, ne umreti.

Slaven, ker čuva prtenino.
Slaven, vsled bleščeče beline, ki jo dobi prtenina.
Slaven, ker ne dobi prtenina po pranju prav nikakega duha.
Slaven, ker je zelo poceni in se pri pranju prihrani mnogo časa.

MINLOS^{OV} PRALNI PRAŠEK

KAKOR EN MOŽ SE GA DRŽE MILLIONI.

Absolutno neobhodno potreben je za vsako dobro urejeno gospodarstvo. — Pazi naj se na zgorajšnje varstveno znamko in varuje naj se pred ponarejanjem, ki je brez vsake vrednosti.

Na debelo pri L. Minlos, Dunaj I. Mülkerbastei 3.

Dobiva se v trgovinah z drogerijami, s kolonijalnim blagom in z milom.

V obeh papirnicah dela okroglo 500 delavcev in delavk; mnogo starih delavcev je zaslužilo na dan le po 1 krono 50 vin., ženske pa po 1 krono. Zato pa je dobiček Leykam — Josephstalske družbe ogromen.

Slovensko pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“ priredi na korist pogorelcem na Bledu v nedeljo dne 9. avgusta v „Narodnem domu“ veliko vrtno veselico s koncertom. Sodeluje popolna „Društvena godba“ pod vodstvom kapelnika g. Vaclava Talicha. Spored: I. Promenadni koncert od 6.—8. zvečer na vrtu „Narodnega doma“ proizvaja „Društvena godba“. II. Pevski koncert ob 8. zvečer v areni „Nar. doma“ proizvaja „Ljublj. Zvon“ pod vodstvom društvenega pevovodje g. Alojzija Sachsa. III. Zabavni del na vrtu „Narodnega doma“: godba, srečolov, šaljiva pošta, koriandoli, paviljoni za

cvetice, jestvine, šampanjec, slaščice, sladoled in po koncertu v areni ples. V slučaju neugodnega vremena se vrši veselica v „Sokolovi“ telovadnici.

Kmetijska družba kranjska je dobila 3000 kron državne podpore za leto 1908 za nakup kobil za rejo.

Državna podpora. Za vodovod za 11 vasi v občini Mošnje pri Radovljici je dovolilo poljedeljsko ministrstvo 40% državnega doneska v največjem znesku 64000 kron iz meljoracijskega zaklada.

32 let že gori v zagorskem premogokopu. Leta 1876. se je namreč vnelo neko premogovo polje, katero so pa nato zaprli in zazidali. Sedaj so odprli to polje in našli še ogenj v njem; upajo pa, da ogenj premagajo, ker jim je močan vodovod na razpolago.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborna zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Ulečenjenemu slovenskemu učiteljstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel od g. Jos. Petriča

izdelovanje šolskih zvezkov
vseh vrst.

Potrudil se bom, da ustrezem gg. učiteljem v vsakem oziru, bodisi glede kakovosti papirja, lične izvršitve in točne postrežbe. U nadi, da se bo slovensko učiteljstvo pri izbiri med slovenskim in nemškim blagom blagohotno oziralo na slovensko podjetje, se priporočam

z odličnim spoštovanjem

Ant. Slatnar, tiskarna v Hamniku
Izdelovanje in zaloga šolskih zvezkov.

Proč s peresom!

„LILIPUT“ je pisalni stroj za vsakogar.

Model A K 38.—

Novi model III K 50.—

Brez konkurence z ozirom na ceno in uporabnost.

Ni igrača; ne zamenjati s sicer cenejšimi posnetki, ki pa so brez vrednosti; črke tako lepe kakor pri najdražjih pisalnih strojih; črke niso iz mehkega gumija. Razmnožbe vsake vrste. Pretiskalne kopije. Jamstvo za brezhibno delovanje.

Odlikovan na vseh razstavah.

Prospekt zastoj in poštine prosto pri razpošiljalni družbi

M. Krauss & Co., Kufstein.

Prva češka splošna delniška družba na življenje.
za zavarovanje v Pragi

Najugodnejše in najceneje zavarovanje:

- a) Za slučaj smrti.
- b) Za slučaj smrti in doživenja.
- c) Zavarovanje dote in oprave nevest.
- d) Moderno zavarovanje s sočasnim obrestovanjem vseh vlog.

- e) Moderno zavarovanje s sočasnim zavarovanjem za slučaj nesposobnosti.
- f) Najrazličnejše kombinacije zagotovljenje pokojnine.

Edina slovanska delniška življenska zavarovalnica.

Glavno zastopništvo za slov. dežele v Trstu, ulica Torre bianca št. 21. I., kjer se dobi vse cenike in potrebna pojasnila.

Podružnica v Spletju

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

Delniška glavica:

2,000.000 K

v Ljubljani

obrestuje vloge na knjižiče in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

Res. fond:

200.000 K

po 4 1/2 %

Rentni davek plačuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“ po K 500—, 1.000—, 5.000— in 10.000—.

Rentni davek plačuje banka sama.

Fran Čuden

v Ljubljani v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovec z zlatino in srebrnino. Eksporč. Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-čistilno sredstvo!

SEYDLIN
Izdelovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobl se povsod

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:

„Velika egiptovska sanjska knjiga“

ki obsega 320 strani; razlaganje sanj, navodilo za srečanje, srečni in nesrečni dnevi in kažipot človeškega življenja, kazalo o različnem pomenu sanj po posameznih nebeskih znamenj.

Cena 60 vinarjev po pošti 10 vinarjev več.

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

iz pristnega angleškega blaga.

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Ludovik Widmayer v Ljubljani

Resljeva cesta št. 3. Ustanovljena obrt od leta 1828.

v lasni hiši poleg Fran Josipovega mostu * poprej skoz 24 let na Bregu številka 10.

proda vsake vrste hišno ogravo kot: celo bališče, omare, postelje, mize, stole ter tudi skrinje itd. iz mehkega in trdega lesa, kakor tudi modroce, žimnate in na peresih. Ogledala in podobe lastnega izdelka.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnoram zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Slovenci, kupujte užigalice v koorist družbi sv. Cirila in Metoda.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev iz najboljših tovarnen, domačih in tujih. Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje Zmerne cene. Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte povsod **„Naš List“**

FR. ŠEVČIK

puškar

v Ljubljani, Židovske ulice št. 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk in samokresov najnovejšega zistema, kakor tudi municijo in vse druge lovske pripave po najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo.

Cenik na zahtevo zastoj.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštnih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Zahtevajte „Naš List“ v gostilnah in kavarnah.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skoncraziji „Zveze slov. zadrug“ v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog K 12,434.933-24

Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1907 K 12,888.795-43

Denarni promet K 59,197.246-20

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

Edino pravi je samo
Thierry-jev balzam

z zeleno nuno kot varstveno znamko. Najmanj se pošlje 12/2 ali 6/1 ali 1 patentovana družinska steklenica za potovanje K 5.—. Zavojnina prosta.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

Najmanj se pošlje 2 puščici za K 3.60. — Zavojnina prosta.

Vseposod priznani kot najboljši domači sredstvi zoper želodčne težave, zgago, krče, kašelj, zasliženje, vnetje, poškodbe, rane itd. — Naročila ali denarne pošiljave je nasloviti na:

A. Thierry, lekarna pri angelju varuhu v Pregradi pri Rogatcu
Zaloga v več lekarnah.

S to znamko opremljeni
Maršnerjevi

šumeči limonadni bonboni

(malinovec, citriona,
jagoda, češnja, prvenec)
so najboljši.

Prva češka deln. dr. orient. sladkornit in tvornice čokolade, Kr. Vinogradi, prej A. Maršner.

Spominjajte se družbe
sv. Cirila in Metoda.

**Steckenpferd-
lilijino mlečno milo**

Za kožo najmilejše milo.

Čudež industrije!

New-Jork in London nista priznala niti evropski celini ter je velika tovarna srebrnine prisiljena oddati vso svojo zalogo zgolj proti majhnemu plačilu delavnih moči. Pooblaščen sem izvršiti ta nalog. Pošiljam torej vsakomur sledeče predmete le proti temu, da se mi povrne

- gl. 6-90 in sicer:
- 6 kom. najfin. nam. nožev s pristno angl. klinjo;
 - 6 kom. amer. pat. srebrnih vilic iz enega kosa;
 - 6 kom. amer. pat. srebrnih jedilnih žlic;
 - 12 kom. amer. pat. srebrnih kavnih žlic;
 - 1 kom. amer. pat. srebrna zajemalnica za juho;
 - 1 kom. amer. pat. srebrna zajemalnica za mleko;
 - 6 kom. ang. Viktorija čašic za podklado;
 - 2 kom. efektnih namiznih svečnikov;
 - 1 kom. cedilnik za čaj;
 - 1 kom. najfinjša sipalnica za sladkor.

42 komadov skupaj samo gl. 6-90.

Vseh teh 42 predmetov je poprej stalo gl. 40 ter jih je moči sedaj dobiti po tej minimalni ceni gl. 6-90. Američansko pat. srebro je znano, skozi in skozi je bela kovina, ki obdrži bojo srebra 25 let, za kar se garantuje. V najboljši dokaz, da le-ta inserat ne temelji na nika-

kršni slepariji, zavežujem se s tem javno, vsakemu, kateremu ne bi bilo blago všeč, povrnuti brez zadržka znesek in naj nikdo ne zamudi ugodne prilike, da si omisli to krasno garnituro, ki je posebno prikladna kot prekrasno

ženitovanjsko in priložnostno darilo
kakor tudi za vsako boljše gospodarstvo.

Dobiva se v **A. Hirschberg-a** eksportni hiši amer. edino le v pat. srebrnega blaga na Dunaji II., Rembrandstr. 19 L. Telefon 14597.

Pošilja se v provincijo proti povzetju, ali če se znesek naprej vpošlje.

Čistilni prašek za njo 10 kr.

Pristno le z zraven natisnjeno varstveno znamko (zdrava kovina).

Izveček iz pohvalnih pisem:

Bil sem s pošiljavo krasne garniture jako zadovoljen. Oten Gartusch, o. in kr. stotnik v 27. pešpolku v Ljubljani.

S pat. srebrno garnituro sem jako zadovoljen.

Tomaž Rožanc, dekan v Mariboru.

Ker je vaša garnitura v gospodinjstvu jako koristna, prosim, da mi pošljete še jedno.

Št. Pavel pri Preboldu. Dr. Kamilo Böhm, okrožni in tovarniški zdravnik
S poslanim namiznim orodjem sem zelo zadovoljen.
Sarajevo, 22. oktobra 1904.

Mihael Kovačević, ravnatelj pomožn. uradov dež. pri vladi v Sarajevu.

Posojilnica v Radovljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje

Denarni promet v letu 1907:

kron 5,500.000

Rezerv. zaklada iznaša:

kron 82.000

po 4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 %.

Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici vsak dan od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.

Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Ortopedično zdravilni zavod

v katerem se zdravi pod nadzorstvom dr. Ivana Oražna raznovrstno skrivljenje hrbtenice, izbočen hrbet, neenake rame, neenaka ledja itd. se nahaja

na Turjaškem trgu št. 4, 1. nadstropje

Pojasnila daje dr. Ivan Oražen ob svojih ordinacijskih urah od 9. do 10. dop. in od 2. do 3. pop. v Wolfovih ulicah št. 12.

Zavod je odprt tudi o velikih počitnicah.

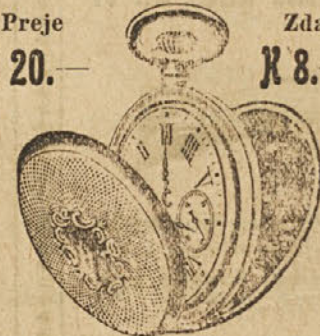
Zdaj 8.— kron

Za darila!

Preje 20.— kron

Zelo moderna remont. Gloria
Srebrna ura za gospode

Preje K 20.— Zdaj K 8.—

3 leta pism. jamstvo

3 leta pism. jamstvo

Ta posebno lepo izdelana ura ima skrbno preizkušeno, v kamnih tekoče kolesje, 3 krasno gravirane pokrove z odskočnim pokrovom in jo pošljemo za K 8.—, s sekundnim kazalcem K 9.— Razpošilja se po povzetju.

Avstr. družba za eksport ur
Dunaj, Westbahnhof 19.

Na tisoče priznalnih pisem!

Tiskarna knjig in umetnin
A. Slatnar v Kamniku

se priporoča za v njeno stroko spadajoča naročila. Izvršitev lična. Cene zmerne.